

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

(назва)

за спеціальністю **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**
(шифр, назва)

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2023

Розробник:

Людмила ХРОМУШИНА, к.е.н., доцент, доцент кафедри

менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Розглянуто, схвалено
та затверджено на
засіданні кафедри
менеджменту імені
професора Л.І.
Михайлової

протокол від 05.06.2023 №14

В.п. завідувача кафедри

(підпис)

Альвіна ОРСХОВА

(прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми *Slb-*
(підпись)

C. Глещко
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма *Лишченко* Маргарита ЛИШЕНКО

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Сергій Бондар
Людмила Могильна

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

J. Star *(Гагіє Таращук)*
(підпись) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: *14.08.* 2023 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

13.	Мета освітнього компонента	формування у здобувачів стратегічного мислення, що дозволить розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми підприємств, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов зовнішнього середовища.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на вивченні таких освітніх компонентів як «Аграрне підприємництво», «Маркетинговий менеджмент», «Економічний аналіз і прогнозування діяльності підприємства», «Конкурентоспроможність підприємства», «Місцевий бізнес та підприємництво».
15.	Політика академічної добroчесності	<p>При виконанні індивідуальних завдань та проходження проміжного і підсумкового контролю здобувачі повинні дотримуватися правил академічної добroчесності, що викладені у «Кодексі академічної добroчесності СНАУ» та «Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ» (схв. Вченою радою СНАУ № 6 від 26.12.2017 р.).</p> <p>Зокрема, за порушення правил академічної добroчесності (у тій чи іншій формі, передбаченій Кодексом) під час вивчення ОК, особи, що навчаються в університеті, можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності як:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повторне проходження оцінювання; – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету; (ч. 5 ст. 48 проекту Закону) <p>Про факти порушення норм Кодексу академічної добroчесності будь-яким учасником навчального процесу (здобувачем чи викладачем) має бути повідомлено Раді з академічної добroчесності відповідно до процедури, зазначеної у Кодексі (розділ 4).</p> <p>З метою запобігання плагіату індивідуальні завдання сформовані та виконуються у вигляді індивідуальних практичних завдань та завдань для самостійного виконання, що унеможливлюють компіляцію та плагіат.</p>
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1933

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН6	ПРН10	
ДРН 1. демонструвати знання теоретичних основ стратегічного управління підприємством; розуміти зміст стратегій підприємства різної типології; демонструвати навички формування стратегічного набору підприємства.	x		Тести множинного вибору; аналітичне завдання.
ДРН 2. демонструвати навички прийняття стратегічних управлінських рішень на різних рівнях управління підприємством та в умовах невизначеності; вміти визначати стратегічні цілі та завдання підприємства; здійснювати стратегічне планування.	x	x	Тести множинного вибору; аналітично-розврахункове завдання.
ДРН 3. розробляти стратегічні, програми та проекти в діяльності підприємства; аналізувати та оцінювати середовище підприємства; демонструвати навички управління конкурентоспроможністю підприємства.		x	Тести множинного вибору; аналітичне завдання.
ДРН 4. демонструвати навички управління ресурсним потенціалом підприємства та формування «портфелю» підприємства на основі портфельного аналізу.	x	x	Тести множинного вибору; аналітичне завдання.
ДРН 5. демонструвати навички управління ризиками підприємства у процесі стратегічного управління; розуміти особливості стратегічного управління за його видами; формувати організаційні структури управління стратегічного типу.	x	x	Тести множинного вибору; аналітичне завдання.
ДРН 6. забезпечувати дієвість мотивації в системі стратегічного управління підприємством; здійснювати стратегічний контроль та управляти стратегічними змінами.	x	x	Тести множинного вибору; аналітичне завдання.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література	
	Аудиторна робота						Самостійна робота			
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.		рекомендовані			
	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.		
Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління. 1. Передумови розвитку теорії стратегічного управління. 2. Мета, завдання та функції стратегічного управління. 3. Моделі стратегічного управління.	2	-	2	-	-		4	-	основна: 1, 3, 5; додаткова: 1	

Тема 2. Типологія стратегій підприємства. 1. Класифікація стратегій підприємства. 2. Маркетингова стратегія підприємства. 3. Виробнича та кадрова стратегії підприємства. 4. Інноваційна стратегія та стратегія підприємств на іноземних ринках.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 5; додаткова: 1
Тема 3. Формування стратегічного набору підприємства. 1. Поняття стратегічного набору підприємства та особливості його формування. 2. Стратегії управління ресурсами підприємства.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 5; додаткова: 5
Тема 4. Прийняття стратегічних управлінських рішень. 1. Рівні прийняття стратегічних управлінських рішень. 2. Методи і критерії прийняття стратегічних управлінських рішень. 3. Прийняття стратегічних рішень за умов невизначеності.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 4, 7; додаткова: 1
Тема 5. Основні етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємств. 1. Формування системи стратегічних цілей і завдань. 2. Концептуальна модель стратегічного управління підприємством.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 7; додаткова: 1
Тема 6. Стратегічне планування. 1. Призначення та принципи стратегічного планування. Стратегічний план. 2. Підходи до організації стратегічного планування підприємств. 3. Бар'єри для стратегічного планування.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 3, 5, 7; додаткова: 8
Тема 7. Стратегічні програми та проекти. 1. Поняття, зміст та призначення стратегічної програми підприємства. 2. Розробка та реалізація	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 5, 7; додаткова: 8

проектів підприємства.									
Тема 8. Стратегічна діагностика середовища підприємств. 1. Поняття та типи середовища підприємств. 2. Методика проведення PEST-аналізу зовнішнього середовища. 3. Методика проведення та SWOT-аналізу підприємств.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 6; додаткова: 1
Тема 9. Конкурентоспроможність підприємств як предмет стратегічного управління. 1. Конкурентоспроможність як фактор успіху діяльності підприємства. 2. Чинники забезпечення конкурентоспроможності підприємства. 3. Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 5; додаткова: 1
Тема 10. Управління ресурсним потенціалом в системі стратегічного управління підприємством. 1. Поняття, призначення та завдання управління ресурсним потенціалом підприємства. 2. Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 5, 7; додаткова: 7
Тема 11. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства. 1. Поняття та зміст «портфелю підприємства». 2. Стратегічна позиція та стратегічні зони господарювання. Стратегічна сегментація ринку. 4. Стратегії концентрації, диверсифікації та інтеграції.	2	-	2	-	-	-	6	-	основна: 1, 3, 4, 7; додаткова: 3
Тема 12. Основні методи портфельного аналізу підприємства. 1. Матриця General Electric/McKinsey. 2. Метод GAP-аналізу. 3. Метод LOTS- аналізу.	2	-	2	-	-	-	6	-	основна: 3, 5, 7; додаткова: 3

4. Модель BCG.									
Тема 13. Ризики в системі стратегічного управління підприємством. 1. Ризики як об'єкт управління. 2. Методи управління ризиками діяльності підприємства.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 4, 7; додаткова: 6
Тема 14. Види стратегічного управління. 1. Системи управління в умовах стабільного, динамічного зовнішнього оточення та в умовах кризової ситуації. 2. Ранжування управлінських завдань за ступенем терміновості рішення. 3. Управління на засадах контролю, екстраполяції та передбачення.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3, 5, додаткова: 1
Тема 15. Організаційне забезпечення стратегічного управління підприємством. 1. Взаємозв'язок стратегії підприємства і організаційної структури. 2. Характеристика та формування організаційної структури управління стратегічного типу.	2	-	2	-	-	-	6	-	основна: 1, 3, 7; додаткова: 2
Тема 16. Система мотивації в стратегічному управлінні підприємством. 1. Поняття та роль мотивації у стратегічному управлінні. 2. Види мотивації в стратегічному управлінні та формування стратегічної поведінки.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 3, 5; додаткова: 1
Тема 17. Стратегічний контроль у процесі стратегічних перетворень на підприємстві. 1. Основні завдання вищого керівництва організації на стадії оцінювання стратегії. 2. Завдання стратегічного контролю. Порівняння та оцінювання результатів діяльності в процесі стратегічного управління.	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 1, 3; додаткова: 1
Тема 18. Управління змінами у процесі стратегічного управління 1. Зміст та призначення	2	-	2	-	-	-	4	-	основна: 3, 5; додаткова: 4

стратегічних змін. 2. Ознаки опору змінам. 2. Методи управління опором змінам. 3. Стратегічне лідерство та подолання опору змінам.							
Всього	36	-	36	-	-	78	-

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...				
ДРН 1. демонструвати знання теоретичних основ стратегічного управління підприємством; розуміти зміст стратегій підприємства різної типології; демонструвати навички формування стратегічного набору підприємства.	Лекція, тематична дискусія, пояснення; практичне заняття.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу (робота з навчальною літературою).	12
ДРН 2. демонструвати навички прийняття стратегічних управлінських рішень на різних рівнях управління підприємством та в умовах невизначеності; вміти визначати стратегічні цілі та завдання підприємства; здійснювати стратегічне планування.	Лекція, тематична дискусія, пояснення, практичне заняття.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання індивідуального завдання.	12
ДРН 3. розробляти стратегічні програми та проекти в діяльності підприємства; аналізувати та оцінювати середовище підприємства; демонструвати навички управління конкурентоспроможністю підприємства.	Лекція, тематична дискусія, пояснення, практичне заняття.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання індивідуального завдання.	12
ДРН 4. демонструвати навички управління ресурсним потенціалом підприємства та формування «портфелю» підприємства на основі портфельного аналізу.	Лекція, тематична дискусія, пояснення, практичне заняття.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання індивідуального завдання.	16
ДРН 5. демонструвати	Лекція, тематична	12	Опрацювання	14

навички управління ризиками підприємства у процесі стратегічного управління; розуміти особливості стратегічного управління за його видами; формувати організаційні структури управління стратегічного типу.	дискусія, пояснення, практичне заняття.		теоретичного матеріалу. Виконання індивідуального завдання.	
ДРН 6. забезпечувати дієвість мотивації в системі стратегічного управління підприємством; здійснювати стратегічний контроль та управляти стратегічними змінами.	Лекція, тематична дискусія, пояснення, практичне заняття.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання індивідуального завдання.	12
Всього		72		78

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тестування	20/20%	Протягом семестру
2.	Тест множинного вибору (проміжна атестація)	15/15%	На 6 тижні
3.	IЗ (індивідуальні завдання для аудиторної роботи; індивідуальні завдання для самостійного виконання)	35/35%	У кінці кожного практичного заняття; на 11 тижні
4.	Іспит (по білетах)	30/30%	За графіком сесії

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Нездовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестування	< 12 балів надано вірну відповідь на мениші ніж 60% завдань	12-14 балів надано вірну відповідь на 60% - 74% завдань	15-17 балів надано вірну відповідь на 75% - 89% завдань	18-20 балів надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
Тест множинного вибору (проміжна атестація)	< 8 балів < 5 вірних відповідей	8-10 балів 5-6 вірних відповідей	11-13 балів 7-8 вірних відповідей	14-15 балів 9-10 вірних відповідей
Індивідуальні завдання	< 20 балів Вимоги щодо завдання не виконано	20-26 балів Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті.	27-30 балів Виконано усі вимоги завдання.	31-35 балів Виконано усі вимоги завдання, результати презентовано у рамках загальної дискусії.
Іспит (по білетах)	< 20 балів Вимоги щодо завдання не виконано	20-24 балів Більшість завдань виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо	25-27 балів Всі завдання виконано, наявні окремі неточності та помилки.	28-30 балів Всі завдання виконано з дотриманням вимог, відповіді обґрутовані.

		<i>розкриті.</i>	
--	--	------------------	--

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок від викладача щодо роз'яснення конкретних ситуацій під час аудиторної роботи	постійно
2	Усне опитування під час занять та зворотний зв'язок від викладача під час аудиторної роботи та виконання практичних завдань	постійно
3	Усний зворотний зв'язок від викладача щодо виконання індивідуальних завдань на практичних заняттях	відповідно до розкладу практичних занять
4	Усний зворотний зв'язок від викладача та здобувачів за результатами виконання індивідуальних завдань для самостійного виконання	16 тиждень

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Ігнатьєва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник. К.: Каравела, 2019. 464 с.
2. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / За ред. Ю. Є. Петруні. [4-те вид., переробл. і доп.]. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с. С. 110–114. URL:
<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4070/1/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D1%83%D0%BF%D1%80%20%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%8C%202020.pdf>
3. Стратегічне управління : навчальний посібник / В.Л. Дикань та ін. Київ : «Центр учебової літератури», 2019. 272 с.
4. Стратегічне управління: конспект лекцій. Навчальний наочний посібник для студентів, які навчаються за спеціальністю 073 «Менеджмент», спеціалізацією «Менеджмент і бізнес адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. Л. П. Артеменко. Електронні текстові дані (1 файл: 17,2 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 342 с. URL:
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/45891>
5. Стратегічне управління: навчальний посібник / М. М. Буднік, Г. С. Невертай, Н. М. Курилова. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 292 с.
6. Стратегічний аналіз галузі : навчальний посібник / За ред. Лотиш О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 248 с. URL:
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36440/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A1%D0%90%D0%93%D0%92%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9.pdf>
7. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Електронний курс (навчально-методичні матеріали) на основі платформи Moodle. URL: <https://cdn.snaau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1933>.
2. Стратегічне управління підприємством. Конспект лекцій для студентів 2 курсу спеціальностей 073 «Менеджмент», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка» освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм навчання / укл. Хромушина Л.А. Суми, Сумський національний аграрний університет, 2020. 75 с.
3. Стратегічне управління підприємством. Методичні вказівки до проведення практичних занять для студентів 2 курсу спеціальностей 073 «Менеджмент», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка» освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм навчання / укл. Хромушина Л.А. Суми, Сумський національний аграрний університет, 2020. 32 с.
4. Стратегічне управління підприємством. Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань для студентів 2 курсу спеціальностей 073 «Менеджмент», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка» освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм навчання / укл. Хромушина Л.А. Суми, Сумський національний аграрний університет, 2020. 24 с.

6.1.3.Інші джерела

1. Інтернет-портал для управлінців Management.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua>
2. Doing Business. Measuring Business Regulations. URL: <http://www.doingbusiness.org/rankings>
3. The Global Competitiveness Report. URL: <http://reports.weforum.org>
4. The Global Innovation Index. Analysis. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
5. The Index of Economic Freedom: Country Rankings. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>

6.2 Додаткові джерела

1. Strategic Management. Concepts and cases. URL: https://pracownik.kul.pl/files/12439/public/3_David.pdf
2. Долгова Л.І. Застосування адаптивних організаційних структур в сучасному підприємництві. Ел. наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 3. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/79.pdf
3. Ільїн В.Ю. Домінуючі інвестиційні стратегії формування виробничих портфелів аграрних підприємств. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. Вип. 3. 2019. С. 59–71. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268453039.pdf>
4. Передало Х.С., Шкріль А.О. Опір змінам в умовах впровадження нових стратегічних рішень в організаціях. Ел. наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 12. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/83.pdf
5. Хромушина Л. А. Сучасні аспекти формування стратегічного набору сільськогосподарських підприємств. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річч. екон. освіти в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва (м. Харків, 3–4 жовтня 2019 р.). Харків, 2019. У 2 ч. Ч. 2. С. 47–49. URL: <https://repo.snaau.edu.ua/bitstream/123456789/7950/1/4.pdf>
6. Хромушина Л.А. Методологія та стандартизація управління ризиками в процесі менеджменту підприємств. Збірник наукових праць Державного університету

інфраструктури та технологій. Серія «Економіка і управління». 2021. Вип. 49. URL: <https://duit.edu.ua/research-activities/scientific-publications/economy-and-management/>

7. Хромушина Л.А. Стратегічне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств на засадах еколого-економічної безпеки. *Управління розвитком соціально-економічних систем : П'ята Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф.* (м. Харків, 26–30 квітня 2021 р.). Харків, ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2021. URL: <https://khntusg.com.ua/trivaie-mizhnarodna-naukovo-praktichna-internet-konferencija/>

8. Шандова Н.В., Редькіна Т.Ю. Особливості стратегічного планування підприємницької діяльності. *Вісник ХНТУ. Серія «Соціальні та поведінкові науки».* 2021. № 4 (79). URL: <https://ojs.kntu.net.ua/index.php/visnyk/article/view/222>

6.3 Програмне забезпечення

1. Програмне забезпечення типу Web 2.0: Google Cloud & Docs – для надання методичних матеріалів, комунікації зі студентами, виконання індивідуального завдання та розміщення завдань.
2. Програмне забезпечення системи дистанційного навчання Moodle 3.11 – для організації дистанційного навчання студентів (доступ до навчально-методичних матеріалів, комунікації з викладачем, здійснення різних видів оцінювання).
3. Програмне забезпечення Zoom Video Communications, Inc. v. 5.6.1 – для організації навчання через відео-зв’язок (за необхідності).
4. Програмне забезпечення Microsoft Office Excel – для створення навчальних матеріалів.